

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՈՐՈՇՈՒՄ

09.09.2008 թ. քիվ 269 Ն

(27.01.2009թ. քիվ 21-ն որոշմամբ կատարված փոփոխություններով և լրացումներով)

ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԴԵՄ
ՊԱՅՔԱՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ
ՍԱՀՄԱՆՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳԸ ԵՎ
ԳՈՐԾԱՐՔՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆ ՇԱՀԱՌՈՒԻ
ԱՌԿԱՅՈՒԹՅԱՆ (ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածները և ղեկավարվելով «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 5-րդ, 20-րդ, ինչպես նաև «Իրավական ակտերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 16-րդ հոդվածով՝ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհուրդը

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ Է.

1) Հաստատել «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում ֆինանսական հաստատությունների համար սահմանվող նվազագույն պահանջների վերաբերյալ» կանոնակարգը՝ համաձայն Հավելված 1-ի (կցվում է):

2) Հաստատել «Գործարքում իրական շահառուի առկայության (բացակայության) վերաբերյալ հայտարարության ձևը»՝ համաձայն Հավելված 2-ի (կցվում է):

3) Հաստատել «Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) վերաբերյալ» Հայտարարագիրը՝ համաձայն Հավելված 3-ի:

4) Հաստատել «Պաշտոնում նշանակելու վերաբերյալ» ծանուցագիրը՝ համաձայն Հավելված 4-ի:

Հայաստանի Հանրապետության
կենտրոնական բանկի նախագահ

Ա. Ջավադյան

Հաստատված է
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի
2008 թվականի սեպտեմբերի 9-ի թիվ 269Ն որոշմամբ
(27.01.2009թ. թիվ 21-Ն որոշմամբ կատարված փոփոխություններով և լրացումներով)

Հավելված 1

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Կ Ա Ր Գ

ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԻ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՄԱՀՄԱՆՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԳԼՈՒԽ 1. ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ

1. Մույն կանոնակարգը գործում է «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) հիման վրա:
2. Մույն կանոնակարգը սահմանում է փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման (այսուհետ՝ ՓԼ/ԱՖ) կանխարգելման ոլորտում՝
  - ա) ֆինանսական հաստատությունների կառավարման մարմինների, ինչպես նաև ներքին դիտարկումների մարմնի գործառույթների և դրանց իրականացման կարգի նվազագույն պահանջները.
  - բ) ներքին իրավական ակտերի հաստատման և փոփոխման կարգը, ներքին իրավական ակտերին ներկայացվող նվազագույն չափանիշները.
  - գ) ՓԼ/ԱՖ բարձր և ցածր ռիսկի չափանիշներն ու դրանց որոշման կարգը.
  - դ) հաճախորդի նույնականացման նվազագույն կանոնները.
  - ե) հաճախորդի պատշաճ (այդ թվում՝ հավելյալ և պարզեցված) ուսումնասիրության նվազագույն կանոնները.
  - զ) ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում ֆինանսական հաստատությունների կողմից փաստաթղթերի (տեղեկատվության) հավաքագրման, հաշվառման ու թարմացման նվազագույն կանոնները.
  - է) ֆինանսական հաստատությունների կողմից գործարքների կասկածելիության որոշման և այդ կապակցությամբ լիազոր մարմնին հաշվետվության տրամադրման հարցի քննարկման նվազագույն կանոնները.
  - ը) ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում ֆինանսական հաստատությունների գործունեության աուդիտին ներկայացվող կանոնները.

թ) ֆինանսական հաստատությունների՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում իրավասու աշխատակիցների ընտրության, ուսուցման, որակավորման նվազագույն կանոնները:
3. Սույն կանոնակարգի դրույթները տարածվում են հաշվետվություն տրամադրող հետևյալ անձանց (այսուհետ՝ ֆինանսական հաստատությունների) նկատմամբ՝

- 1) բանկերի.
- 2) վարկային կազմակերպությունների.
- 3) արտարժույթի դիլերային-բրոքերային առուվաճառքի, արտարժույթի առուվաճառքի գործունեություն իրականացնող անձանց.
- 4) դրամական (փողային) փոխանցումներ իրականացնող լիցենզավորված անձանց.
- 5) «Արժեթղթերի շուկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն՝ ներդրումային ծառայություններ մատուցող անձանց.
- 6) «Արժեթղթերի շուկայի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն՝ կարգավորվող շուկայի արժեթղթերի կենտրոնացված պահառուի.
- 7) ապահովագրական (ներառյալ՝ վերաապահովագրական) ընկերությունների և ապահովագրական (ներառյալ՝ վերաապահովագրական) միջնորդային գործունեություն իրականացնող անձանց.
- 8) գրավատների:

ԳԼՈՒԽ 2. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

4. Ֆինանսական հաստատության խորհուրդը (այսուհետ՝ խորհուրդ) և գործադիր մարմինը պատասխանատու են ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին արդյունավետ համակարգի ձևավորման համար, ապահովում են դրա ընթացիկ աշխատանքն ու վերահսկողությունը:

5. Ֆինանսական հաստատության կառավարման համակարգում խորհրդի բացակայության դեպքում սույն գլխի 8-րդ կետով սահմանված գործառնություններն իրականացնում է գործադիր մարմինը:

6. Ֆինանսական հաստատության կառավարման համակարգում խորհրդի և գործադիր մարմնի բացակայության դեպքում սույն գլխի 8-րդ և 9-րդ կետերով սահմանված գործառնություններն իրականացնում են ներքին իրավական ակտերով սահմանված կառավարման մարմինները:

7. Եթե հաշվետվություն տրամադրող անձն անհատ ձեռնարկատեր է, ապա սույն գլխի 8-րդ և 9-րդ կետերով սահմանված գործառնություններն իրականացնում է անհատ ձեռնարկատերը կամ նրա լիազորված անձը:

8. Ֆինանսական հաստատության խորհուրդը ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում՝

- 1) սահմանում է ֆինանսական հաստատության՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականությունը.
- 2) հաստատում է ներքին դիտարկումների մարմնի և ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում ներքին աուդիտի տարեկան ծրագրերը, դրանց կատարման

հաշվետվությունները, ինչպես նաև վերահսկողություն իրականացնում այդ ծրագրերի իրականացման նկատմամբ.

3) անհրաժեշտության դեպքում նախաձեռնում է ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին դիտարկումների մարմնի ուսումնասիրություններ, հաստատում է աուդիտորական կամ այլ ստուգումների արդյունքում բացահայտված թերությունների վերացմանն ուղղված միջոցառումները և վերահսկում դրանց իրականացումը.

4) հաստատում է ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին իրավական ակտերը (այսուհետ՝ ներքին իրավական ակտեր).

5) ստանում և քննարկում է ներքին դիտարկումների մարմնի և (կամ) ներքին աուդիտի հաշվետվությունները՝ ներքին իրավական ակտերի կատարման վիճակի մասին՝ իր կողմից սահմանված հաճախականությամբ.

6) հաստատում է ներքին դիտարկումների մարմնի կողմից կառավարման բարձրագույն մարմնին (բանկերում՝ խորհրդին) ներկայացվող հաշվետվությունները.

7) հսկում է ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին համակարգի արդյունավետության ուսումնասիրության իրականացումը:

9. Ֆինանսական հաստատության գործադիր մարմինը (այսուհետ՝ գործադիր մարմին) ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում՝

1) ապահովում է ներքին իրավական ակտերի ամբողջական ու արդյունավետ կիրառումը.

2) պատասխանատվություն է կրում կառավարման բարձրագույն մարմնի սահմանած ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի քաղաքականության և ընթացակարգերի ներդրման, ինչպես նաև դրանց ընթացիկ արդյունավետ իրականացման համար.

3) խորհրդի համաձայնությամբ՝ նշանակում և աշխատանքից ազատում է ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարին (աշխատակիցներին).

4) ապահովում է ֆինանսական հաստատության աշխատակիցների կողմից ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներքին իրավական ակտերի, ինչպես նաև էթիկայի կանոնների լիարժեք տիրապետումը.

5) ներքին դիտարկումների մարմնի հետ մեկտեղ ապահովում է իր աշխատակիցների՝ ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ոլորտում պատշաճ ուսուցումը և վերապատրաստումը.

6) ապահովում է հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության, այդ թվում՝ պարզեցված կամ հավելյալ ուսումնասիրության, ընթացիկ մոնիտորինգի, ինչպես նաև տեղեկատվության հաշվառման, հավաքագրման ու թարմացման իրականացումը.

7) կազմակերպում է ներքին դիտարկումների մարմնի անհրաժեշտ նյութատեխնիկական ապահովվածությունը.

8) իրականացնում է ներքին դիտարկումների մարմնի ուսումնասիրությունների, աուդիտորական կամ այլ ստուգումների արդյունքում բացահայտված թերությունների վերացմանն ուղղված միջոցառումները.

9) իրականացնում է սույն կանոնակարգով, ներքին իրավական ակտերով սահմանված այլ գործառույթներ:

ԳԼՈՒԽ 3. ՓԼ/ԱՖ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹԸ ԵՎ ՍԱՐՄԻՆԸ

10. Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարը (աշխատակիցը) նշանակվում և ազատվում է գործադիր մարմնի կողմից՝ խորհրդի համաձայնությամբ:

11. Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարը (աշխատակիցը) պետք է ունենա բարձրագույն կրթություն և առնվազն 1 տարվա աշխատանքային փորձ:

12. Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավար (աշխատակից) չեն կարող լինել այն անձինք, որոնք՝

1) կատարել են դիտավորյալ հանցագործություն, որի համար դատվածությունը սահմանված կարգով հանված կամ մարված է,

2) դատարանի կողմից զրկված են ֆինանսական, բանկային, հարկային, մաքսային, առևտրային, տնտեսական, իրավական ոլորտներում պաշտոններ վարելու իրավունքից,

3) սնանկ են ճանաչվել և ունեն չմարված (չներված) պարտավորություններ.

4) քրեական գործով ներգրավված են որպես կասկածյալ, մեղադրյալ կամ ամբաստանյալ,

5) փոխկապակցված են տվյալ ֆինանսական հաստատության ղեկավարների հետ՝ «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի 17-րդ կետի իմաստով,

6) չեն համապատասխանում սույն կանոնակարգի 11-րդ կետով սահմանված չափանիշներին:

12.1. Սույն կանոնակարգի 11-րդ և 12-րդ կետերով նախատեսված տեղեկությունները հավաստվում են «Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) վերաբերյալ» Հայտարարագրով (այսուհետ՝ Հայտարարագիր)՝ համաձայն Հավելված 3-ի: Հայտարարագիրը ֆինանսական հաստատությանը ներկայացվում է ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) պաշտոնում նշանակվելուց առաջ: Եթե պաշտոնում նշանակվող անձը դեռևս չունի համապատասխան որակավորում, ապա Հայտարարագրի 4.3 կետը լրացվում է որակավորումից հետո:

12.2. Ֆինանսական հաստատությունները ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) պաշտոնում անձի նշանակման վերաբերյալ ծանուցում են լիազոր մարմնին՝ սահմանված կարգով որակավորման վկայական տրվելուց հետո երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում (որակավորման վկայական ունեցող անձի նշանակման դեպքում՝ ծանուցումը կատարվում է նշանակումից հետո երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում)՝ համաձայն Հավելված 4-ով նախատեսված ծանուցագրի, դրան կից ներկայացնելով նաև Հավելված 3-ով նախատեսված Հայտարարագրի և պաշտոնի նշանակման վերաբերյալ գործադիր մարմնի որոշման (կարգադրության) պատճենները:

12.3. Ֆինանսական հաստատությունները ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) պաշտոնում նշանակված անձի ազատման վերաբերյալ

երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում գրավոր ծանուցում են լիազոր մարմնին: Այն դեպքում, երբ ներքին դիտարկումների մարմնի գործառույթները դրված են մեկ աշխատակցի վրա, ապա ֆինանսական հաստատությունն այդ աշխատակցի ազատման մասին երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում գրավոր ծանուցում է լիազոր մարմնին՝ միաժամանակ նշելով, թե ում վրա է դրել այդ աշխատանքների կատարման պարտականությունները:

13. Բանկերում ներքին դիտարկումների գործառույթը չի կարող դրվել հաճախորդների սպասարկման ստորաբաժանման աշխատակցի վրա:

14. Օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին դիտարկումների գործառույթը ֆինանսական հաստատության այլ ստորաբաժանման կամ աշխատակցի վրա դնելու դեպքում ստորաբաժանման կամ աշխատակցի աշխատանքային պարտականություններում ՓԼ/ԱՖ ներքին դիտարկումների գործառույթը պետք է հստակ նկարագրված լինի, և բավարար ժամանակ տրամադրվի դրա իրականացման համար: Նույն հոդվածի համաձայն՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ներքին դիտարկումների գործառույթը մասնագիտացված գործունեություն իրականացնող համապատասխան անձի վերապահել կարելի է, եթե այդ անձը ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտի մասնագիտացված խորհրդատվական կազմակերպություն է:

15. Ներքին դիտարկումների մարմնին պետք է անմիջականորեն հասանելի լինեն հաճախորդի հաշիվներին և կատարված գործարքներին վերաբերող բոլոր փաստաթղթերը (այդ թվում՝ վարկային գործեր, աշխատանքային փաստաթղթեր, պայմանագրեր և այլն), և իրավունք վերապահվի գործարար հարաբերությունների (գործարքների), ինչպես նաև հաճախորդների, լիազորված անձանց և իրական շահառուների վերաբերյալ պարզաբանումներ պահանջել այլ ստորաբաժանումների ցանկացած աշխատակցից:

16. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է իր ներքին իրավական ակտերով նախատեսի, որ ներքին դիտարկումների մարմնին օժանդակում և խորհրդատվություն է ներկայացնում խորհրդին և գործառույթի մարմնին ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման հետ կապված իրենց գործառույթները կատարելու հարցերում:

17. Ներքին դիտարկումների մարմինը նվազագույնը՝

- 1) մշակում է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներքին իրավական ակտերը, դրանք ներկայացնում է խորհրդի հաստատմանը.
- 2) իրականացնում է ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի ներքին իրավական ակտերի արդյունավետության մոնիտորինգ, առաջարկներ է ներկայացնում դրանց արդյունավետությունը բարձրացնելու վերաբերյալ.
- 3) ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման հարցերով ապահովում է ֆինանսական հաստատության կապը Լիազոր մարմնի հետ.
- 4) ապահովում է ֆինանսական հաստատության անունից Լիազոր մարմնին տեղեկացման ենթակա գործարքների վերաբերյալ հաշվետվությունների և այլ տեղեկությունների տրամադրումը.
- 5) կասկածելի գործարար հարաբերությունների կամ գործարքների բացահայտման նպատակով իրականացնում է վերլուծություններ և այլ գործողություններ.

- 6) հետևում է գործարար հարաբերությունների ընթացիկ մոնիտորինգին և պարբերաբար վերանայում է տեղեկությունների ճշգրտման ու թարմացման ընթացքը.
  - 7) ապահովում է ֆինանսական հաստատության հաճախորդների դասակարգումը՝ ըստ ռիսկի աստիճանի, իրականացնում է բարձր ռիսկի չափանիշների հետ գործարար հարաբերությունների ընթացիկ մոնիտորինգ.
  - 8) կազմակերպում է ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում ներքին ուսուցումը և վերապատրաստումը, իրականացնում է ուսուցման ծրագրերի ընթացքի ու արդյունքների մոնիտորինգ.
  - 9) որոշում է կայացնում գործարար հարաբերությունը կամ գործարքը կասեցնելու կամ իրականացումը մերժելու, ահաբեկչության հետ կապված ֆինանսական միջոցները սառեցնելու հարցի վերաբերյալ, այդ հարցը, ըստ անհրաժեշտության, քննարկում է հաճախորդներին սպասարկող աշխատակցի հետ, իսկ տարաձայնություններ առաջանալու դեպքում կայացնում է վճռական որոշում.
  - 10) խորհրդի սահմանած չափանիշների հիման վրա սահմանված կարգով խորհրդին տեղեկացնում է գործարար հարաբերության կամ գործարքի կասեցման կամ իրականացումը մերժելու մասին.
  - 11) իրականացնում է տեղեկատվության հաշվառման և պահպանման մոնիտորինգ.
  - 12) իրականացնում է սույն կանոնակարգով, ներքին իրավական ակտերով սահմանված կամ խորհրդի կողմից հանձնարարված այլ գործառնություններ:
18. Ներքին դիտարկումների մարմնի կողմից կառավարման բարձրագույն մարմնին (բանկերում՝ խորհրդին) ներկայացվող հերթական հաշվետվությունը պետք է նվազագույնը ներառի՝
- 1) պարտադիր տեղեկացման ենթակա, կասկածելի գործարքների ու գործարար հարաբերությունների թիվը, ինչպես նաև կասկածելի գործարքների (գործարար հարաբերությունների) համառոտ նկարագրությունը.
  - 2) այն գործարքների և գործարար հարաբերությունների թիվը և ամփոփ նկարագրությունը, որոնց վերաբերյալ իրականացվել են վերլուծություններ, սակայն չեն ներկայացվել որպես կասկածելի գործարքներ կամ գործարար հարաբերություններ.
  - 3) ֆինանսական հաստատության կողմից կասեցված կամ իրականացումը մերժված գործարար հարաբերությունների և գործարքների թիվը և համառոտ նկարագրությունը, կասեցված գործարքների արժեքը.
  - 4) սառեցված ֆինանսական միջոցների չափը.
  - 5) ներքին իրավական ակտերով սահմանված այլ տեղեկություններ:

ԳԼՈՒԽ 4. ՆԵՐՔԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՈՒ ՓՈՓՈԽՄԱՆ ԿԱՐԳԸ, ՆԵՐՔԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

19. Ֆինանսական հաստատության ներքին իրավական ակտերը հաստատվում և փոփոխվում են խորհրդի կողմից:

20. Ներքին իրավական ակտերը հաստատվելուց հետո մեկշաբաթյա ժամկետում ներկայացվում են Լիազոր մարմնին: Լիազոր մարմնի ներկայացրած դիտողությունների և առաջարկությունների հիման վրա ներքին իրավական ակտերը վերանայվում են քսանօրյա ժամկետում, իսկ փոփոխված (խմբագրված) ակտերը կրկին Լիազոր մարմնին են ներկայացվում մեկշաբաթյա ժամկետում:

21. Ի լրումն Օրենքի 21-րդ հոդվածով ներքին իրավական ակտերի բովանդակությանը ներկայացված պահանջների՝ ֆինանսական հաստատության ներքին իրավական ակտերը պետք է սահմանեն նաև՝

ա) հաճախորդներին սպասարկող աշխատակցի կողմից կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն ներկայացնելու, դրանց կասեցման կամ իրականացումը մերժելու առաջարկությունը ներքին դիտարկումների մարմնին ներկայացնելու գործընթացը.

բ) ներքին դիտարկումների մարմնի կողմից գործարքի կամ գործարար հարաբերության կասեցման կամ իրականացումը մերժելու մասին խորհրդին տեղեկացնելու չափանիշները և տեղեկացման գործընթացը:

ԳԼՈՒԽ 5. ԲԱՐՉՐ ՌԻՍԿԻ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐՆ ՈՒ ԴՐԱՆՑ ՈՐՈՇՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

22. Բարձր ռիսկի չափանիշներ են հետևյալ անձինք, դեպքերը կամ օբյեկտները՝

1) օֆշորային երկրում կամ տարածքում գրանցված (գործունեություն իրականացնող) իրավաբանական անձ կամ բնակվող ֆիզիկական անձ հաճախորդը.

2) հաճախորդի գործարար հարաբերության կամ միանգամյա գործարքի կապը այնպիսի պետությունների (տարածքների) հետ (Լիազոր մարմնի և համապատասխան միջազգային կազմակերպությունների կողմից սահմանված ցանկերի համաձայն), որտեղ չեն կիրառվում կամ ոչ պատշաճ են կիրառվում ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի միջազգային պահանջները, ինչպես նաև ՄԱԿ-ի կողմից հրապարակված այն երկրների հետ, որոնց նկատմամբ կիրառվում են պատժամիջոցներ.

3) հաճախորդի բնակվելը (գտնվելը) սույն կետի 2-րդ ենթակետում նշված պետություններում (տարածքներում).

4) բարեգործական և շահույթ չհետապնդող կազմակերպությունները.

5) ըստ ներկայացնողի արժեթղթերը (այդ թվում՝ ըստ ներկայացնողի չեկերը), որոնք շրջանառվում են գործարար հարաբերության ընթացքում կամ հանդիսանում են միանգամյա գործարքի առարկա.

6) այն դեպքերը, երբ առաջանում են նույնականացման համար նախկինում ձեռք բերված տվյալների ճշգրտության և համարժեքության վերաբերյալ կասկածներ, այդ թվում՝ իրական շահառուների առկայության և նրանց մասին տվյալների իսկության հետ կապված.

7) այն դեպքերը, երբ հայտնի է դառնում, որ հաճախորդի հետ գործարար հարաբերության հաստատումը կամ գործարքի կատարումը մերժվել է այլ ֆինանսական հաստատության կողմից.

8) այն դեպքերը, երբ առկա է կանխիկ դրամի մեծածավալ շրջանառություն իրականացնող հաճախորդ, գործարար հարաբերություն կամ միանգամյա գործարք.

9) հաճախորդները, որոնց հաշիվներով իրականացվում են միջոցների հաճախակի և անբացատրելի շարժեր դեպի տարբեր ֆինանսական հաստատություններ.

10) քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձանց, նրանց ընտանիքի անդամների, նրանց հետ փոխկապակցված անձանց հետ գործարար հարաբերությունը կամ միանգամյա գործարքը.

11) սահմանափակ թվով հատուկ կատեգորիայի հաճախորդների համար անհատականացված բանկային ծառայությունների մատուցումը.

12) առանց առերես շփման գործարար հարաբերությունների հաստատումը կամ միանգամյա գործարքի կատարումը էլեկտրոնային եղանակով կամ թղթակցության կարգով (առանց առերես շփման հարաբերությունները).

13) այնպիսի հաշվով կամ միջոցով գործարար հարաբերությունը կամ միանգամյա գործարքը, որոնցով 6 ամսից ավելի որևէ գործարք չի կատարվել.

14) թղթակցային բանկային հարաբերությունները.

15) հաճախորդի վարկավորումը, երբ տրամադրվող վարկերն ապահովված են լինում նույն հաստատությունում ներդրված ավանդով:

23. Ֆինանսական հաստատության ներքին իրավական ակտերով կարող են նախատեսվել նաև բարձր ռիսկի այլ չափանիշներ ու պահանջներ:

24. Բարձր ռիսկի չափանիշները որոշելու համար կարող են հաշվի առնվել նաև հետևյալ հանգամանքները`

1) հաճախորդը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի կամ ռեզիդենտ չէ, կամ հաճախորդի նախկին կամ ներկա քաղաքացիությունը կամ ռեզիդենտությունը ՓԼ/ԱՖ առումով բարձր ռիսկ է ենթադրում.

2) հաճախորդը նախկինում ներգրավված է եղել գործարար հարաբերությունում կամ գործարքում, որը ՓԼ/ԱՖ տեսանկյունից կասկածելի է եղել.

3) իրավաբանական անձի հաշիվները, միջոցները կամ հեղինակությունը օգտագործվում են ֆիզիկական անձի ակտիվների շրջանառության նպատակով.

4) իրավաբանական անձի կառուցվածքը կամ կառավարումը առանց հիմնավոր պատճառի բարդ է.

5) իրավաբանական անձի մասնակիցներին հնարավոր չէ կամ դժվար է բացահայտել.

6) հաճախորդ իրավաբանական անձը թողարկում է ըստ ներկայացնողի արժեթղթեր:

25. Բարձր ռիսկի չափանիշների առկայությունը որոշվում է հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրության ընթացքում: Բարձր ռիսկի չափանիշները պարզելու և գնահատելու նպատակով ֆինանսական հաստատությունը համադրում է`

1) հաճախորդին նույնականացնող տվյալները.

2) հաճախորդի գործարար բնութագիրը.

3) հաճախորդի գործարար հարաբերությունները.

4) հաճախորդի միանգամյա գործարքների բնույթը և նպատակը.

5) հանրամատչելի աղբյուրներից ստացված տեղեկությունները.

6) այլ հանգամանքներ:

26. Առանց առերես շփման գործարար հարաբերություններ հաստատելիս կամ գործարքներ կնքելիս ֆինանսական հաստատությունը նվազագույնը իրականացնում է հետևյալ լրացուցիչ միջոցառումները՝

- 1) հաշվարկների կատարումը միայն անկանխիկ ձևով՝ բացառությամբ վճարային տերմինալների, բանկոմատների միջոցով իրականացվող կանխիկ վճարումների.
- 2) պահանջում է լրացուցիչ փաստաթղթեր, ինչպիսիք են՝ պայմանագրեր, վճարումների ստացականներ կամ այլ հիմնավորող փաստաթղթեր:

27. Անձի՝ քաղաքական ազդեցություն ունենալու փաստը որոշելու նպատակով ֆինանսական հաստատությունը կարող է իրականացնել հետևյալ գործողությունները՝

- 1) հնարավոր հաճախորդներից տեղեկությունների հարցում կամ հաճախորդների ու նրանց հետ փոխկապակցված անձանց գործունեության բնույթի վերաբերյալ տվյալների ստացում.
- 2) հրապարակային տեղեկատվության ուսումնասիրում և քաղաքական ազդեցություն ունեցող անձանց վերաբերյալ առկա մասնավոր տվյալների բազաների (ՌՌորդ-Չեք և այլն) օգտագործում:

ԳԼՈՒԽ 6. ՑԱԾԲ ՌԻՍԿԻ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

28. Ցածր ռիսկի չափանիշներ են հետևյալ անձինք, դեպքերը կամ օբյեկտները՝

- 1) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի տեսանկյունից արդյունավետորեն վերահսկվող ֆինանսական հաստատությունները.
- 2) պետական մարմինները.
- 3) տեղական ինքնակառավարման մարմինները.
- 4) պետության կողմից հիմնադրված կազմակերպությունները.
- 5) Հայաստանի Հանրապետության համախմբված բյուջե կատարվող վճարումները.
- 6) հանրային ծառայությունների դիմաց կատարվող վճարումները:

ԳԼՈՒԽ 7. ՀԱՃԱԽՈՐԴԻ ՆՈՒՅՆԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

29. Հաճախորդի, այդ թվում՝ լիազորված անձի և իրական շահառուի նույնականացումը կատարվում է Օրենքի 15-րդ հոդվածի հիման վրա:

30. Ֆինանսական հաստատությունը հաճախորդի (լիազորված անձի) հետ գործարար հարաբերություն հաստատելուց կամ միանգամյա գործարք կատարելուց առաջ, սույն կանոնակարգով և հաշվետվություն տրամադրող անձանց ներքին իրավական ակտերով սահմանված բարձր ռիսկի չափանիշի առկայության դեպքում, իրական շահառուի առկայությունը պարզում է հաճախորդի (լիազորված անձի) հայտարարության հիման վրա՝ հավելված 2-ով ներկայացվող ձևի համաձայն: Գործարար հարաբերության ընթացքում սույն կետով նախատեսված հայտարարության ձևը լրացվում (փոփոխվում) է միայն իրական շահառուի ի հայտ գալու կամ իրական շահառուի փոփոխության դեպքում:

31. Հաճախորդի նույնականացման ընթացքում ձեռք բերված տեղեկությունները պետք է ստուգվեն հաճախորդին սպասարկող ստորաբաժանման, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև՝ ներքին դիտարկումների մարմնի կամ այլ ստորաբաժանումների կողմից: Ստուգումը կարող է չներառել նույնականացնող բոլոր տեղեկությունների ստուգումը, սակայն պետք է բավարար լինի հաճախորդի իրական ինքնությունը պարզելու համար: Այդ նպատակով ֆինանսական հաստատության կողմից կարող են օգտագործվել ինչպես փաստաթղթային, այնպես էլ ոչ փաստաթղթային ստուգման մեթոդներ:

ԳԼՈՒԽ 8. ՀԱՃԱՆՈՐԴԻ ՊԱՏՇԱՆ (ԱՅԳ ԹՎՈՒՄ՝ ՀԱՎԵԼՅԱԼ ԵՎ ՊԱՐԶԵՑՎԱԾ) ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

32. Գործարար հարաբերությունում հաճախորդի պատշաճ ուսումնասիրություն իրականացնելիս ֆինանսական հաստատությունը պետք է նվազագույնը՝

1) ստուգի գործարքների միջև առկա փոխադարձ կապը, բացահայտի այդ կապի հնարավոր սխեմաները, ինչպես նաև որոշի, թե ինչ նպատակ ունեն նշված գործարքները.

2) ստուգի, թե արդյոք իրականացվող գործարքների էությունը համապատասխանում է հաճախորդի կողմից իրականացվող գործունեության տեսակներին.

3) հավաքագրի հաճախորդի եկամտի աղբյուրների վերաբերյալ հնարավոր տեղեկություններ.

4) համադրի հաճախորդի տարբեր գործարքներով շրջանառվող միջոցների աղբյուրները, շարժը, ծավալները.

5) գնահատի գործարքում կամ գործարար հարաբերությունում առկա ՓԼ/ԱՖ հնարավոր ռիսկերը՝ կասկածելի գործարքների ու գործարար հարաբերությունների հիմքերի և չափանիշների հետ համադրություն իրականացնելու միջոցով.

6) ստուգի՝ արդյոք առկա են այնպիսի գործարար հարաբերություններ և (կամ) միանգամյա գործարքներ, որոնցով հաճախորդը նպատակ ունի խուսափել ֆինանսական հաստատության կողմից Լիազոր մարմնին հաշվետվություն տրամադրելու պարտականության կատարումից.

7) ճշտի որոշակի միավոր ժամանակահատվածում գործարքների տեսակները, հաճախականությունը և ժամանակագրությունը.

8) իրականացնի գործարքի կողմերի, ստացողի, իրական շահառուի, ինչպես նաև լիազորված անձի հաշվառում և իրականացնի համադրում հաճախորդների փոխկապակցվածությունը պարզելու նպատակով.

9) իրականացնի իր ներքին իրավական ակտով սահմանված այլ միջոցառումներ:

33. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է հաճախորդի հավելյալ ուսումնասիրություն իրականացնի բարձր ռիսկի չափանիշների առկայության դեպքում:

34. Հավելյալ ուսումնասիրություն իրականացնելիս ֆինանսական հաստատությունը նվազագույնը՝

1) առավել ամբողջական ու խորացված ստուգում է հաճախորդի հետ գործարար հարաբերություններ հաստատելիս պահանջվող փաստաթղթերի (տեղեկությունների) իսկությունը, ինչպես օրինակ, պահանջում է հիմնավորող այլ փաստաթղթեր (տեղեկություններ)։

2) պահանջում է հաճախորդի ակտիվների և միջոցների ծագման աղբյուրների վերաբերյալ տեղեկություններ։

3) տվյալների բազաներով կատարում է հաճախորդի, գործարար հարաբերության և գործարքի վերաբերյալ տեղեկությունների ուսումնասիրություն։

4) հաշվետվություն տրամադրող այլ անձանց կամ այլ, այդ թվում՝ օտարերկրյա գործընկերներին հարցումներ է կատարում՝ ճշտելու հաճախորդի, նրա հետ գործարար հարաբերությունների և միանգամյա գործարքների վերաբերյալ տեղեկությունները։

5) ձեռնարկում է այլ միջոցներ՝ հաճախորդի, նրա հետ գործարար հարաբերությունների ու գործարքների վերաբերյալ իրական ու ամբողջական պատկերացում կազմելու համար։

35. Հաճախորդի հավելյալ ուսումնասիրության միջոցով ֆինանսական հաստատությունը պետք է հիմնավոր պարզաբանումներ և բացատրություններ ստանա և այդ կերպ իրական ու ամբողջական պատկերացում կազմի տվյալ հաճախորդի, նրա հետ գործարար հարաբերությունների ու միանգամյա գործարքների մասին։ Եթե ձեռնարկված միջոցների արդյունքում ֆինանսական հաստատությունն իրական ու ամբողջական պատկերացում չի կազմում, ապա ֆինանսական հաստատությունը պետք է քննարկի այդ դեպքի վերաբերյալ Լիազոր մարմնին կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն ներկայացնելու հնարավորությունը։

36. Ֆինանսական հաստատությունը կարող է հաճախորդի պարզեցված ուսումնասիրություն իրականացնել ցածր ռիսկի չափանիշների առկայության դեպքում։

37. Հաճախորդի պարզեցված ուսումնասիրությունը ֆիզիկական անձանց համար նվազագույնը ներառում է հետևյալ տեղեկությունների պարզումը և հաշվառումը՝

1) անունը, ազգանունը։

2) հաշվի համարը՝ առկայության դեպքում։

3) անձը հաստատող փաստաթղթի տվյալները։

38. Հաճախորդի պարզեցված ուսումնասիրությունը իրավաբանական անձանց համար նվազագույնը ներառում է հետևյալ տեղեկությունների պարզումը և հաշվառումը՝

1) իրավաբանական անձի անվանումը։

2) պետական գրանցման վկայականի համարը։

3) բանկային հաշիվները տնօրինելու իրավասություն ունեցող անձին նույնականացնող տեղեկությունները։

**ԳԼՈՒԽ 9. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ, ՀԱՎԱՔԱԳՐՄԱՆ ՈՒ
ԹԱՐՄԱՑՄԱՆ ՆՎԱՋԱԳՈՒՅՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

39. Ֆինանսական հաստատությունները սույն կանոնակարգի 44-րդ կետում թվարկված տեղեկատվությունը պետք է հավաքագրի այնպիսի եղանակով, որը կապահովի հետագայում դրա օգտագործումը որպես ապացույց: Տեղեկատվությունը ամրագրող փաստաթղթերը պետք է ունենան դրանց ներկայացվող բոլոր վավերապայմանները:

40. Տեղեկատվությունը պետք է հաշվառվի: Հաշվառումը պետք կատարվի դասակարգված տվյալների բազաների միջոցով: Տեղեկատվության հաշվառումը պետք է իրականացվի այնպես, որպեսզի դրա հիման վրա հնարավոր լինի անհրաժեշտության դեպքում վերականգնել այն աշխատակցի տվյալները, որն իրականացրել է նույնականացում կամ հաշվառման ենթակա այլ գործողություններ:

41. Տեղեկատվությունը կարող է պահվել փաստաթղթային կարգով, համակարգիչներում, էլեկտրոնային կրիչներում:

42. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է ապահովի հաշվառված ու պահպանվող տեղեկատվության անվտանգությունը, գաղտնիությունը և կանխի դրա չթույլատրված օգտագործումը, տնօրինումը:

43. Ֆինանսական հաստատությունը իր ներքին իրավական ակտերով սահմանում է հաճախորդի վերաբերյալ ձեռք բերված տեղեկատվության թարմացման հաճախականությունը:

44. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է հաշվառի և պահպանի՝

- 1) հաճախորդի նույնականացման տվյալները՝ Օրենքով սահմանված կարգով.
- 2) գործարքի (գործարար հարաբերության) հիմնական պայմանների վերաբերյալ տվյալները՝ Օրենքով սահմանված կարգով.
- 3) գործարքի կամ գործարար հարաբերության կասկածելիության որոշման նպատակով կատարված ցանկացած վերլուծություն և կատարված այլ գործողությունների վերաբերյալ տվյալներ.
- 4) կասկածելի գործարքի վերաբերյալ հաշվետվությունը, ինչպես նաև հաշվետվության հիմքում ընկած տեղեկություններն ու հաշվետվություն ներկայացնելու վերաբերյալ հարցի քննարկումների արձանագրությունները.
- 5) կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության մասին այն տվյալներն ու ենթադրությունները, որոնց հետ կապված՝ Լիազոր մարմնին չի ներկայացվել կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ հաշվետվություն:

**ԳԼՈՒԽ 10. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ
ԳՈՐԾԱՐՔՆԵՐԻ (ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ)
ԿԱՍԿԱԾԵԼԻՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ԵՎ ԱՅՂ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԼԻԱԶՈՐ
ՍԱՐՄՆԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՄԱՆ ՀԱՐՑԻ ԶՆՆԱՐԿՄԱՆ
ՆՎԱՋԱԳՈՒՅՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ**

45. Հաճախորդներին սպասարկող աշխատակիցը գործարար հարաբերություններում կամ գործարքներում Օրենքով, Լիազոր մարմնի ներկայացրած ուղեցույցերով նկարագրված չափանիշներին կամ տիպաբանություններին համապատասխան կամ իր կարծիքի հիման վրա ՓԼ/ԱՖ կասկածների բացահայտման դեպքում ներքին իրավական ակտերով սահմանված կարգով այդ մասին անմիջապես հայտնում է ներքին դիտարկումների մարմնին:

46. Ներքին դիտարկումների մարմինը հաճախորդներին սպասարկող աշխատակցի, այլ աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության կամ իր սեփական դիտարկումների արդյունքում կասկածելի գործարքի բացահայտման դեպքում այդ մասին Լիազոր մարմնին ներկայացնում է կասկածելի գործարքի մասին հաշվետվություն:

47. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է իր ներքին իրավական ակտով սահմանի գործարար հարաբերությունների և գործարքների կասկածելիության որոշման և այդ կապակցությամբ Լիազոր մարմնին հաշվետվության տրամադրման հարցի քննարկման ներքին ընթացակարգեր: Նշված ընթացակարգերը պետք է նվազագույնը սահմանեն`

1) կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ նախնական տեղեկությունների (ենթադրությունների) վերաբերյալ ներքին դիտարկումների մարմնին տեղեկացնելու կարգը.

2) ներքին դիտարկումների մարմնի կողմից կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերաբերյալ տեղեկությունների մշակման, ստուգման և հնարավոր եզրակացություններ կազմելու կարգն ու ժամկետները.

3) գործարքի կամ գործարար հարաբերության կասկածելիության որոշման նպատակով հնարավոր գործողություններն ու վերլուծությունները, այդ թվում` ներպետական ու միջազգային տվյալների բազաներին հասանելիությունը, հարցումները, դրանց արդյունքների գնահատման չափանիշներն ու ամփոփման կարգը:

48. Լիազոր մարմինը կարող է առանձին անուններ (անվանումներ) կամ այլ տվյալներ փոխանցել ֆինանսական հաստատություններին և ցուցում տալ, որ այդ տվյալների հետ առնչվող որևէ գործարքի կամ գործարար հարաբերության առկայության դեպքում ներկայացվի կասկածելի գործարքի վերաբերյալ հաշվետվություն: Նման ցուցումների հիման վրա, եթե ժամկետ չի նշվում, ֆինանսական հաստատությունները պետք է ոչ պակաս, քան տասնօրյա պարբերականությամբ, վերանայեն իրենց հաճախորդների հետ գործարար հարաբերություններն ու միանգամյա գործարքները և հնարավոր առնչվող տեղեկություններ հայտնաբերելու դեպքում` ներկայացնեն կասկածելի գործարքի վերաբերյալ հաշվետվություն:

49. Կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության վերլուծության նպատակներով Լիազոր մարմնի ներկայացրած հարցումները, այդ թվում` լրացուցիչ փաստաթղթերի (տեղեկությունների) ներկայացման պահանջը, ֆինանսական հաստատությունը պետք է կատարի հարցումների կամ պահանջի մեջ նշված հնարավոր սեղմ ժամկետներում:

**ԳԼՈՒԽ 11. ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ
ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՌԴԻՏԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ
ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ**

50. Ներքին աուդիտը, Օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն, տարեկան առնվազն մեկ անգամ ստուգումներ է իրականացնում՝ հավաստիանալու, որ գործադիր մարմինը և ներքին դիտարկումների մարմինն ապահովում են ֆինանսական հաստատության լիարժեք համապատասխանությունը Օրենքով, սույն կանոնակարգով և այլ իրավական ակտերով, ինչպես նաև ներքին իրավական ակտերով սահմանված պահանջներին: Այն դեպքում, երբ փողերի լվացման եւ ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելման գործառույթը վերապահված է ներքին աուդիտի ստորաբաժանմանը կամ աշխատակցին, ապա ստուգումն իրականացվում է ֆինանսական հաստատության ներքին իրավական ակտերով սահմանված մարմնի կողմից և կարգով:

51. Ներքին աուդիտը խորհրդին և գործադիր մարմնին պարբերաբար հաշվետվություններ է ներկայացնում իր գնահատականների և բացահայտումների վերաբերյալ, ներառյալ՝ ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման հարցերով աշխատակիցների ուսուցման ու վերապատրաստման համարժեքության և արդյունավետության վերաբերյալ իր եզրակացությունը:

52. Ֆինանսական հաստատությունը, Օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն, ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի օրենսդրության ներդրման և արդյունավետության մակարդակը վերատուգելու նպատակով հրավիրած արտաքին աուդիտի եզրակացության պատճենը հնգօրյա ժամկետում տրամադրվում է Լիազոր մարմնին:

53. Ֆինանսական հաստատությունը, որն ունի դուստր կազմակերպություն, մասնաճյուղ և (կամ) ներկայացուցչություն, պատասխանատու է դրանց կողմից սույն կանոնակարգի դրույթների պատշաճ կիրառության համար: Այդ նպատակով ֆինանսական հաստատությունը պետք է ստանա և ուսումնասիրի իր դուստր կազմակերպություններում, մասնաճյուղերում և ներկայացուցչություններում ներքին և (կամ) արտաքին աուդիտի կողմից ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման հարցերով ստուգումների վերաբերյալ հաշվետվությունների պատճենները:

**ԳԼՈՒԽ 12. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՓՈՂԵՐԻ ԼՎԱՑՄԱՆ ԵՎ
ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՄԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ
ԻՐԱՎԱՍՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ**

(54-77 կետերն ուժը կորցրած են ճանաչվել 27.01.20092. թիվ 21-ն որոշմամբ)

78. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է պարբերաբար ուսուցում կազմակերպի ՓԼ/ԱՖ կանխարգելմանն առնչվող բոլոր աշխատակիցների համար: Նոր

աշխատակիցների ընդունման դեպքում ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման հարցերով ուսուցում պետք է կազմակերպվի առաջին երեք ամիսների ընթացքում:

79. Ֆինանսական հաստատության բոլոր աշխատակիցները պետք է իրազեկ լինեն ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում իրենց ներքին իրավական ակտերին:

80. Ֆինանսական հաստատությունը պետք է սահմանի և իրականացնի ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման ոլորտում իր աշխատակիցների պարբերական ուսուցման ծրագրեր: Այդ ծրագրերը պետք է նախատեսեն ուսուցում խորհրդի անդամների, գործադիր մարմնի աշխատակիցների, ներքին դիտարկումների մարմնի աշխատակիցների, հաճախորդների սպասարկման և աուդիտի գործառույթներ իրականացնող աշխատակիցների համար: Այդ աշխատակիցների համար ուսուցումը և վերապատրաստումը պետք է հնարավորություն տա հավաստիանալու, որ նրանք ունեն ՓԼ/ԱՖ կանխարգելման պահանջների ու ընթացակարգերի վերաբերյալ պատշաճ գիտելիքներ, մասնավորապես՝

1) բարձր և ցածր ռիսկի չափանիշների, կասկածելի գործարքի կամ գործարար հարաբերության առավել հաճախ հանդիպող հիմքերի և չափանիշների վերաբերյալ, այդ թվում՝ Լիազոր մարմնի ուղեցույցներով տրամադրվող կասկածելի գործարքների տիպաբանությունների վերաբերյալ,

2) ՓԼ/ԱՖ դեմ պայքարի Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, սույն կանոնակարգի, ներքին իրավական ակտերի դրույթների վերաբերյալ:

81. Ֆինանսական հաստատության կողմից իրականացվող ուսուցման ծրագրերը, դրանց վերաբերյալ բոլոր նյութերը, ինչպես նաև ուսուցման ծրագրերին մասնակցած անձանց անուններն ու ստորագրությունները պետք է առանձին հաշվառվեն և պահպանվեն առնվազն 5 տարի:

ԳԼՈՒԽ 13. ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

82. Սույն կանոնակարգի ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2002թ. դեկտեմբերի 17-ի ««Բանկերում և վարկային կազմակերպություններում, ինչպես նաև հաշվետվություն տրամադրող այլ անձանց մոտ հանցավոր ճանապարհով ձեռք բերված միջոցների շրջանառության և ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելման մասին» կանոնակարգ 5-ը, «Կասկածելի գործառնության վերաբերյալ» տեղեկանքի ձևը, բանկային հաշվի բացման համար բանկի կողմից պահանջվող տեղեկությունների, հաճախորդների և պարտատերերի սպասարկման ընթացքում վարկային կազմակերպության կողմից պահանջվող տեղեկությունների օրինակելի ցանկերը հաստատելու մասին» թիվ 442-Ն որոշումը:

**ԻՐԱԿԱՆ ՇԱՀԱՌՈՒԻ ԱՌԿԱՅՈՒԹՅԱՆ (ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ) ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Ես՝ _____, _____
---թ. _____ գործարար հարաբերության
մեջ կամ միանգամյա գործարքում հանդես գալով որպես-----
-----, հայտարարում եմ, որ գործարար հարաբերության մեջ կամ միանգամյա
գործարքում առկա է/առկա չէ իրական շահառու:

Առկայության դեպքում՝ իրական շահառու է -----
-ը:

Պարտավորվում եմ նաև գործարար հարաբերության ընթացքում իրական
շահառուի փոփոխության կամ շահառուի ի հայտ գալու դեպքում տեղյակ պահել -----
-----ին:

-----թ.

ստորագրություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐԱՐԱԳԻՐ

Ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) վերաբերյալ

1. Անձնական տվյալներ	
1.1. Անունը, ազգանունը, հայրանունը _____	
1.2 Սեռը _____	1.3. Ծննդյան տարեթիվը, ամիսը, ամսաթիվը _____ (օր/ամիս/տարի)
1.4. Ծննդավայրը _____	
1.5. Քաղաքացիությունը _____	
1.6. Անձնագրի համարը և սերիան, ում կողմից և երբ է տրված _____	
Մոցիալական քարտի համարը (առկայության դեպքում) _____	
1.7. Հասցեն (մշտական և բնակության տվյալ պահին) _____	
1.8. Հեռախոսահամար _____	1.9. Էլեկտրոնային փոստի հասցե _____
1.10. Նշեք նախկինում Ձեր ունեցած մյուս բոլոր անունները, դրանք կրելու ժամանակաշրջանը, ինչպես նաև նախկինում Ձեր ունեցած մյուս անձնագրերի սերիան և համարը _____	
Անունը, ազգանունը, հայրանունը _____	
Կրելու ժամանակաշրջանը _____ (օր/ամիս/տարի)	Անձնագրի սերիան և համարը _____
2. Պաշտոնը	
2.1. Եթե ֆինանսական հաստատությունում զբաղեցնում եք այլ պաշտոն, ապա նշեք այդ պաշտոնի անվանումը _____	
2.2. Եթե ֆինանսական հաստատությունում զբաղեցնելու եք ներքին դիտարկումների ստորաբաժանման ղեկավարի (աշխատակցի) կամ առանձին պատասխանատու աշխատակցի պաշտոն, ապա նշեք այդ պաշտոնի անվանումը _____	
3. «Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում ֆինանսական հաստատությունների համար սահմանվող նվազագույն պահանջների վերաբերյալ» կանոնակարգի 11 և 12 կետերով նշված հիմքերի մասին. <i>Մեկնաբանությունների համար կարող եք օգտագործել լրացուցիչ թերթեր</i>	

3.1. Արդյո՞ք Դուք կատարել եք դիտավորյալ հանցագործություն, որի համար դատվածությունը սահմանված կարգով մարված կամ հանված չէ <i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>		Այո	☐	Ոչ	☐
3.2. Արդյո՞ք դատարանի կողմից Դուք գրկված եք ֆինանսական, բանկային, հարկային, մաքսային, առևտրային, տնտեսական, իրավական ոլորտներում պաշտոններ վարելու իրավունքից <i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>		Այո	☐	Ոչ	☐
3.3. Արդյո՞ք Դուք ճանաչվել եք սնանկ և ունեք չմարված (չներված) պարտավորություններ <i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>		Այո	☐	Ոչ	☐
3.4. Արդյո՞ք Դուք ՀՀ կամ այլ պետությունների իրավապահ մարմինների կողմից քրեական գործով ներգրավված եք որպես կասկածյալ, մեղադրյալ կամ ամբաստանյալ <i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>		Այո	☐	Ոչ	☐
3.5. Արդյո՞ք առկա է Ձեր և տվյալ ֆինանսական հաստատության ղեկավարների միջև փոխկապակցվածություն <i>«Այո» պատասխանի դեպքում Նշեք Ձեզ հետ փոխկապակցված՝ ֆինանսական հաստատության ղեկավարների վերաբերյալ տվյալները</i>		Այո	☐	Ոչ	☐
Անունը, ազգանունը, անձնագրի համարը, սոցիալական քարտի համարը (առկայության դեպքում), փոխկապակցվածության տեսակը		Աշխատանքի վայրը, պաշտոնը		Հեռախոսը	
1.					
2.					
3.6. Կրթություն <i>Այս կետը լրացնելու փոխարեն ղեկավարը (աշխատակիցը) կարող է ներկայացնել իր ինքնակենսագրությունը (տպագիր և հայերեն), որտեղ նվազագույնս պետք է ներկայացվի սույն կետով սահմանված տեղեկատվությունը.</i>					
3.6.1 Ոստամնական հաստատության անվանումը		Գ-տնվելու վայրը		Հաճախումների ժամանակաշրջանը (----թ-ից մինչև ----թ.)	Գիտական աստիճան

3.7. Աշխատանքային գործունեությունը՝ վերջին 5 տարվա ընթացքում			
Կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, հեռախոսը,	Աշխատանքի ընդունման և ազատման ժամկետները	Պաշտոնը	
4. Այլ տեղեկատվություն			
4.1. Արդյո՞ք Գույք անցյալում դիմել եք Կենտրոնական բանկ ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) պաշտոնում աշխատելու համար որակավորման քննությանը մասնակցելու նպատակով	Այո	☐	Ոչ ☐
<i>«Այո» պատասխանի դեպքում նշել Կենտրոնական բանկի դիմելու տարեթիվը, ամիսը, ամսաթիվը</i>	<i>(օր/ամիս/տարի)</i>		
4.2. Արդյո՞ք Գույք գրվել եք որակավորման վկայականից	Այո	☐	Ոչ ☐
<i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>			
4.3. Արդյո՞ք ունեք ներքին դիտարկումների մարմնի ղեկավարի (աշխատակցի) պաշտոնում աշխատելու համար անհրաժեշտ որակավորում	Այո	☐	Ոչ ☐
<i>«Այո» պատասխանի դեպքում նշեք որակավորման վկայականը տրամադրելու տարեթիվը, ամիսը, ամսաթիվը</i>	<i>Որակավորման վկայականի համարը</i>		
4.4. Արդյո՞ք լիազոր մարմնի կողմից սահմանված կարգով ազատվել եք որակավորման քննությունից	Այո	☐	Ոչ ☐
<i>«Այո» պատասխանի դեպքում ներկայացնել մանրամասնությունները</i>			
4.5. Այլ Չեր կարծիքով կարևոր տեղեկատվություն.			
5. Հավաստիացնում եմ, որ սույն փաստաթղթում պարունակվող տեղեկատվությունը արժանահավատ է և ամբողջական: Գիտակցում եմ, որ որևէ փաստի կամ տեղեկատվության կեղծ ներկայացումը հանգեցնում է օրենքով սահմանված ժրտական, վարչական և կարգապահական պատասխանատվության: Ես համաձայն եմ՝ իմ կողմից ներկայացված վերոնշյալ տեղեկատվության որևէ փոփոխության դեպքում տեղեկացնել Կենտրոնական բանկին:			
Ստորագրություն _____		Ամսաթիվ _____	
		օր/ամիս/տարի	

**Ծանուցագիր
Պաշտոնում նշանակելու վերաբերյալ**

	Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի նախագահ .....
Հարգելի	
Տեղեկացնում եմ Ձեզ, որ _____ - ին	Անունը, ազգանունը, հայրանունը
_____ -ի գործադիր մարմինը	Ֆինանսական հաստատության անվանումը
_____ որոշմամբ նշանակել է	որոշման ընդունման օր/ամիս/ամսաթիվ
Ֆինանսական հաստատության _____ պաշտոնում:	պաշտոնի անվանումը
Ֆինանսական հաստատության գործադիր մարմնի ղեկավար՝	_____ անուն, ազգանուն
	_____ ստորագրություն
	_____ 200 թ.